

ภาคผนวก 1

ประเด็นคำถามสำหรับการศึกษาระบบเหมืองฝายแม่ปิงและการศึกษาระบบชลประทาน
แม่แฝก-แม่จัด เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้ให้สัมภาษณ์ หัวหน้าเหมืองฝาย

1. ประวัติเหมืองฝาย
2. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับการทำเหมืองฝายของหัวหน้าเหมืองฝาย
3. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ
4. ขนาดของพื้นที่รับน้ำและการกระจายน้ำ
5. ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการจัดสรรน้ำ
6. วิธีคิดและปฏิบัติในการจัดสรรน้ำ
7. ค่าตอบแทนแก่เหมืองแก่ฝาย
8. การประชุมสมาชิกในแต่ละรอบปี
9. การทำความสะอาดเหมืองฝาย
10. ชนิดของพืชที่ปลูกในแต่ละรอบปี
11. การระดมแรงงานของสมาชิกเหมืองฝาย
12. หน่วยงานของทางราชการหรืออำเภอ สุขาภิบาล ได้ให้การสนับสนุนกิจการเหมืองฝายอย่างไรบ้าง
13. เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ชลประทานมาเข้าร่วมกิจกรรมเหมืองฝายหรือไม่
14. องค์กรเหมืองฝายต้องการให้ระบบราชการเข้าไปดำเนินการสนับสนุนด้านใดบ้าง
15. เหตุผลหรือข้อคิดเห็นในการจัดการน้ำของรัฐและของกลุ่มเหมืองฝายกับกลุ่มผู้ใช้น้ำจากชลประทาน

2) ผู้ให้สัมภาษณ์ สมาชิกเหมืองฝายลูกล่าง

1. ประวัติด้านการทำการเกษตรของผู้ให้สัมภาษณ์
2. กรรมสิทธิ์ในพื้นที่การเกษตร (นาเช่า นาส่วนตัว)
3. ขนาดของพื้นที่การเกษตรที่ทำการเพาะปลูก
4. ประเภทของพืชที่ทำการเพาะปลูก

5. จำนวนครั้งในการเพาะปลูกในแต่ละรอบปี
6. การร่วมกิจกรรมระดมแรงงานของเหมืองฝาย
7. การแก้ปัญหาเรื่องน้ำในช่วงฤดูแล้งที่ขาดแคลนน้ำ
8. มีการเปลี่ยนแปลงประเภทของพืชที่เพาะปลูกในแต่ละรอบปีหรือไม่
9. มีการแลกเปลี่ยนแรงงานในช่วงฤดูกาลเพาะปลูกและฤดูเก็บเกี่ยวหรือไม่
10. การแบ่งปันน้ำของหัวน้ำเหมืองฝายมีความยุติธรรมเพียงไร
11. มีการแย่งน้ำในช่วงฤดูการเพาะปลูกหรือไม่
12. รายได้จากการเพาะปลูกพืชแต่ละชนิดในรอบปี
13. ความต้องการให้ระบบราชการเข้ามาเปลี่ยนแปลงระบบเหมืองฝายหรือไม่, เหตุผล

3. ผู้ให้สัมภาษณ์ สมาชิกเหมืองฝายลูกบน

1. ประวัติของผู้ให้สัมภาษณ์
2. ลักษณะสภาพแวดล้อมของพื้นที่ทำการเกษตร
3. พืชที่ปลูกในรอบปี
4. การจัดสรรแบ่งปันน้ำของคลองชลประทานเพียงพอหรือไม่
5. ปัญหาในการรับน้ำ
6. การเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มผู้ใช้น้ำในแต่ละรอบปี
7. มีการระดมแรงงานซ่อมแซมดูแลอาคารชลประทานทั้งคลองสายใหญ่และลำเหมืองระดับไร่นาหรือไม่
8. มีการเก็บค่าน้ำและค่าบริการอื่น ๆ หรือไม่
9. ท่านเห็นว่าระบบเหมืองฝายดั้งเดิมกับระบบชลประทานแบบใหม่มีข้อดีและข้อเสียอย่างไร
10. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ชลประทานควรจะปรับปรุงการจัดการน้ำในด้านใดบ้าง

4. ผู้ให้สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่กรมชลประทานระดับหัวหน้าของเขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล (สคบ.ที่ 3)

1. ประวัติการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล
2. นโยบายของกรมชลประทานในการจัดการน้ำ
3. ปริมาณน้ำที่กักเก็บในแต่ละรอบปี
4. การแบ่งน้ำเพื่อการเกษตรและการผลิตกระแสไฟฟ้า

5. การบริหารงาน กฎระเบียบ กติกา ของกลุ่มผู้ใช้น้ำ
 6. การประชุมของกลุ่มผู้ใช้น้ำ
 7. การจัดสรรน้ำระดับไร่นา
 8. การซ่อมแซมบำรุงรักษา
 9. ปัญหาของการจัดสรรน้ำและปัญหาของกลุ่มผู้ใช้น้ำ แนวทางในการปรับปรุงแก้ไข
ปัญหา
 10. แนวคิดที่มีต่อระบบเหมืองฝาย
 11. การขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการบำรุงรักษาซ่อมแซมอาคารชลประทาน
5. ผู้ให้สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่กรมชลประทานระดับปฏิบัติการของเขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล
(พนักงานส่งน้ำ)
1. พื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ
 2. บทบาทหน้าที่ของช่างงานรับผิดชอบ
 3. การแบ่งปันน้ำ
 4. การบำรุงรักษาและซ่อมแซม
 5. การประชุมของกลุ่มผู้ใช้น้ำ
 6. การติดตามการจัดสรรน้ำ
 7. การประสานงานกับกลุ่มผู้ใช้น้ำ
 8. ปัญหาที่พบบ่อยในการจัดสรรน้ำ และแนวทางในการแก้ไขปัญหา
 9. แนวคิดที่มีต่อการจัดการน้ำในระบบเหมืองฝาย

ภาคผนวก 2

นิยามศัพท์

1. เสวียน ไม้ไผ่สานเป็นวงกลม ใช้สำหรับวางขวางกันลำน้ำใช้บรรจุก้วยหินและยึดตรึงด้วยไม้หลัก
2. ก้วยหิน ชะลอมไม้ไผ่ขนาดเล็กใช้สำหรับใส่ก้อนหินแล้วนำไปบรรจุในเสวียน (ดูภาพประกอบ)
3. ไม้หลัก ไม้ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-3 นิ้ว ยาว 1.5-2 เมตร ใช้ตอกตรึงเสวียนและตรึงวัสดุอื่น ๆ ไม่ให้ไหลตามน้ำ
4. เหมืองหลวง ลำเหมืองใหญ่ที่รับน้ำจากฝายโดยตรง
5. เหมืองซอย ลำเหมืองขนาดเล็กที่รับน้ำจากเหมืองหลวง
6. เหมืองใส่ไก่ ลำเหมืองขนาดเล็กที่รับน้ำจากเหมืองซอยกระจายน้ำส่งให้พื้นที่เพาะปลูก
7. เหมืองเสียน้ำ เหมืองรับน้ำที่ผ่านการเข้ามาแล้วหรือเหมืองระบายน้ำที่สิ้นเกินความต้องการ
8. ต้าง ปริมาตรหรือขนาดของช่องระบายน้ำ
9. แตะ อาคารอัดน้ำขนาดเล็กระดับไร่นา ทำด้วยวัสดุไม้อาว
10. ปุ่ม อาคารอัดน้ำในลำเหมืองหลวง
11. การแบ่งตำ การจัดสรรปริมาณงานให้สมาชิกคงที่ระดมแรงงาน
12. รุมกันเอา การระดมแรงงานทำงานทุกคน โดยไม่มีการจัดสรรปริมาณงานให้กับสมาชิกเป็นรายบุคคล โดยกำหนดจนกว่างานจะแล้วเสร็จ
13. เหมืองลม เหมืองหรือคลองที่ถูกสร้างขึ้นมาแล้วแต่ไม่มีน้ำ มักจะใช้เปรียบเทียบคลองชลประทานที่ไม่มีการปล่อยน้ำลงไปในลำคลอง

ประวัติของผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นางสาวพัชร อางหาญ
วัน เดือน ปีเกิด	16 กรกฎาคม พ.ศ. 2498
วุฒิทางการศึกษา	การศึกษบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2523
ประวัติการทำงาน	- อาจารย์ 1 สนง. การประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2518 - 2525 - นักพัฒนาชุมชน อ.บ้านตาก จังหวัดตาก พ.ศ. 2526 - 2528 - นักพัฒนาชุมชน อ.คอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2528 - ปัจจุบัน (2538)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved